

Тетяна Алексінцева,
аспірантка Східноєвропейського
національного університет
імені Лесі Українки

ІНТЕГРАЦІЯ МИСТЕЦТВ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ МУЗИЧНИХ ШКІЛ

Як зазначено в Положенні про початковий спеціалізований мистецький навчальний заклад (школу естетичного виховання) [1], до основних завдань закладу належить створення умов для творчого, інтелектуального і духовного розвитку; задоволення потреб творчій самореалізації, розвиток і підтримка здібностей, талантів і обдарувань; задоволення духовних та естетичних потреб громадян. Виконання цих завдань в умовах реформування системи освіти в Україні на всіх рівнях неможливе без пошуків нових форм і методів навчання та виховання. Одним із ефективних шляхів модернізації початкової мистецької освіти є застосування викладачами початкових мистецьких навчальних закладів не лише музики, а й інших видів мистецтв. Погоджуємося із думкою науковця Б. Юсова, який вважає, що «інтеграція мистецтв – це не складання інформації за зовнішньою формальною ознакою, це розкриття – кольорів – у звуках, звуку в просторі, простору в рядках віршів, тобто приведення даного виду мистецтва до всього діапазону поліфонії» [2, с. 29]. Зазначимо, що взаємодія мистецтв оточує сучасних дітей і підлітків постійно в повсякденному житті у вигляді різноманітних інформаційних носіїв – телебачення, смартфонів, планшетів. Комп'ютерні ігри, мультфільми, відеокліпи, фільми сприймаються одночасно декількома аналізаторами – найчастіше зоровим та слуховим, що робить інформацію привабливішою та викликає до неї подальший інтерес реципієнта.

Вивчаючи тенденції розвитку музичної освіти XXI століття, науковці спрямовують увагу на процес інтеграції різних видів мистецтв на уроках музики. Концептуальні основи інтеграційних процесів у мистецькій освіті висвітлюють українські вчені Н. Данько, С. Ковальова, Л. Масол, О. Михайличенко, О. Отич, Г. Падалка, О. Рудницька. Г. Ніколаї вказує на актуальність і доцільність методологічних пошуків в сфері мистецької освіти, на зміцнення міждисциплінарних зв'язків в межах предметів художньо-естетичного циклу та виникнення нової освітньої галузі – мистецької освіти, на інтеграцію музичних культур внаслідок загальноєвропейської інтеграції на всіх рівнях. Важливою тенденцією розвитку мистецької освіти науковець вбачає формування арт-терапевтичних і соціально-реабілітаційних компетенцій майбутніх учителів мистецьких дисциплін [3, с. 3]. Ідею впровадження методів і засобів арт-терапії в програму фахової підготовки педагогічних кадрів мистецького напрямку і виокремлення нової освітньої галузі – арт-

педагогіки підтримують дослідники О. Вознесенська, О. Деркач, Ж. Карташова, О. Кондрицька, Л. Лимаренко, Л. Ліхіцька, Ю. Мережко, О. Отич, Р. Рибіна, К. Супруненко, С. Тарасова, О. Таранова. Досвід реформованої мистецької освіти Польщі описують у своїх доробках А. Вільчковської, Г. Ніколаї, А. Сухарь.

Метою статті є висвітлення питання інтеграції мистецтв у системі підготовки викладачів музичних шкіл.

Навчаючись грі на музичних інструментах або співу, слухаючи чи відтворюючи музичний твір, в учнів активуються декілька органів чуття – слух, зір, дотик, відчуття руху, а внаслідок взаємодії чуттів – синестезії – можливо, смак та нюх. Зауважимо, що сприйняття музики – це складний процес, в якому задіяні різні психічні процеси - відчуття, мислення (аналіз та синтез), пам'ять, уява, увага. Велику роль в цьому процесі відіграє апперцепція, здібності та мотивація слухача. Оскільки складовими музичного твору є звуковий матеріал, ритм та метр, які матеріалізують художній образ, який створив у своїй уяві композитор, природно, на нашу думку, що музика сприймається на слух, її можна відтворити рухами, а також уявити зоровий образ, який, в свою чергу, може сприйматися різними аналізаторами – на дотик, на смак, на запах. Імпровізаційне образотворче мистецтво, танець, перфоманс, складання казок в процесі вивчення музичних творів посилюють яскравість сприйняття музики та викликають інтерес учнів та їх мотивацію до подальшої роботи, а спонтанна безоцінна художня творчість підвищує їх впевненість в собі. Дані особливості сприйняття музики дітьми покладено в основу реформи мистецької освіти в Польщі та введення в програми загальноосвітніх шкіл інтегрованого курсу «Мистецтво», що об'єднує на дидактичних та методичних засадах різні види мистецтва, зокрема, музичне, хореографічне, образотворче, театральне [4, с. 161]. Отже, цілком правомірно стверджувати актуальність та доцільність синтезу мистецтв у навчальному процесі в музичних школах. Однак, на сьогоднішній день у програмах фахової підготовки переважної більшості навчальних закладів мистецького напрямку відсутні навчальні дисципліни, які здійснюють підготовку студентів до застосування різних видів мистецтв на уроках музики. Погоджуємося з точкою зору Л. Ліхіцької, яка вважає, що першочерговим завданням музично-педагогічної освіти сьогодення є формування різнобічно розвиненої особистості майбутнього вчителя музики, здатного не лише продемонструвати свої педагогічні здібності, а й презентувати прогресивний стиль педагогічного керівництва найвищого рівня [5, с. 89]. Це завдання, на наш погляд, можливо виконати шляхом впровадження нових навчальних предметів, які б давали студентам знання про використання засобів мистецтва з метою гармонізації внутрішнього світу дитини, її виховання, навчання та розвитку та формували відповідні навички та вміння. Одним із таких предметів є

артпедагогіка – інноваційна технологія, що об'єднує в собі елементи арт-терапії, педагогіки, мистецької культури, вирішує освітні, виховні та психокорекційні завдання.

Феномен взаємодії мистецтв у сучасній освіті є важливим засобом естетичного розвитку особистості, який спрямовується на вирішення таких важливих питань як розвиток творчої індивідуальності майбутнього учителя, формування педагогічної майстерності та набуття естетичного досвіду. В подальшому дане дослідження прагне до мети створення та впровадження навчальної програми з артпедагогіки для студентів середніх спеціальних навчальних закладів мистецького напрямку.

Список використаних джерел

1. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0803-01>
2. Юсов Б. П. Проблема художественного воспитания школьников : автореф. дис. ... докт. пед. наук / Б. П. Юсов. – М., 1984. – 34 с.
3. Ніколаї Г. Ю. Методологічні пошуки у сфері мистецької освіти / Г. Ю. Ніколаї // Актуальні питання мистецької освіти та виховання : зб. наук. пр. / Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2013. – Випуск 1 (1). – С. 3–17.
4. Сухарь А. О. Історичні аспекти музичної педагогіки Польщі / А. О. Сухарь // зб. матер. наук. доп. Всеукр. наук.-практ. конф. «Сучасні проблеми виконавської підготовки викладачів мистецьких дисциплін» : наукове видання / за ред. Козир А. В., Щедролоєвої К. О. – Херсон : МПП «Видавництво ІТ», 2016. – С.159–162.
5. Ліхіцька Л. М. Методичні чинники готовності майбутніх учителів музики до інноваційної діяльності / Л. М. Ліхіцька // зб. матер. наук. доп. Всеукр. наук.-практ. конф. «Сучасні проблеми виконавської підготовки викладачів мистецьких дисциплін» : Наукове видання / за ред. Козир А. В., Щедролоєвої К. О. – Херсон : МПП «Видавництво ІТ», 2016. – С. 89–91.